

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa

Diaarinumero VNS 3/2020 vp

Kestävän kehityksen ja vastuullisuuden edistäminen on noussut keskeiseksi suunnan näyttäjäksi ammattikorkeakoulujen kehittämiseksi. Ammattikorkeakoulut julkaisivat marraskuussa 2020 kestävän kehityksen ja vastuullisuuden ohjelman, johon ovat sitoutuneet kaikki 24 ammattikorkeakoulua. Tarkoitus on laajentaa myönteistä kädenjälkeä, jonka ammattikorkeakoulu jättää ympäröivään yhteiskuntaan sekä minimoida toiminnasta aiheutuva hiilijalanjälki.

Yhteisen kestävän kehityksen ja vastuullisuuden ohjelman lähtökohtana ovat YK:n Agenda 2030 tavoitteet. Olemme tunnistanee, että korkeatasoinen ja saavutettavissa oleva koulutus sekä soveltava tutkimus- ja innovaatiotoiminta tukevat tai ovat jopa ratkaisuvia monien YK:n asettamien tavoitteiden saavuttamisessa. Toimintatapojen muuttaminen yhteiskunnassa vaatii asenteiden, osaamisen ja työvälineiden muuttamista.

Ohjelmassa on 14 lupaus ammattikorkeakoulujen toiminnan eli koulutuksen, TKI-toiminnan ja johtamisen muuttamiseen siten, että jokainen valmistuva saa ammattialansa kannalta riittävät taidot kestävän kehityksen edistämiseen työelämässä. TKI-toimintaa puolestaan halutaan suunnata kestävyysasteiden ratkaisemiseen. Ohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota ammattikorkeakoulujen henkilöstön osaamiseen kestävän kehityksen ja vastuullisuuden kysymyksissä. Hiilineutraalisuuden saavuttaminen on myös keskeinen tavoite.

Lisäksi kaikki ammattikorkeakoulut ovat sitoutuneet YK:n vastuullisen sijoittamisen ohjeisiin. Ammattikorkeakoulujen yhteenlaskettu sijoitusomaisuus on noin 250 miljoonaa euroa. Olemme tunnistanee, että muutoksen aikaansaaminen on johtamisen haaste.

Yhteisellä ohjelmalla haluamme kiinnittää henkilöstön, opiskelijoiden ja sidosryhmien huomiota kestävän kehityksen ja vastuullisuuden edistämiseen kaikessa toiminnassa. Samoin ohjelmalla kannustetaan ammattikorkeakouluja ottamaan yhdessä ja erikseen rohkeita askeleita eteenpäin.

Hallitus on käynnistänyt esiselvityksen ylivaalikautisen tiekartan laatimisesta siitä, miten ja missä Suomi saavuttaa Agenda 2030 -tavoitteet. Arene esittää, että esiselvityksessä ja tiekartassa, jos sellainen laaditaan, arvioidaan kestävän kehityksen tavoitteiden vaikutukset työelämän ja yhteiskunnan osaamistarpeisiin. Vaikutusarvion osaamistarpeiden muutoksista tuli olla säännönmukainen osa yhteiskunnallisen päätöksenteon valmistelua. Toiseksi esitämme, että valmistelussa etsitään ennakkoivia tapoja tutkitun tiedon ja osaamisen kytkemisestä muutoksen tekemiseen.

Olemme vakuuttuneita, että toteutuessaan esityksemme edistäisivät Agenda 2030 -tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavaa poikkihallinnollista ja pitkäjänteistä päätöksentekoa.

Useimmat Agenda 2030-tavoitteet liittyvät tavalla tai toisella koulutukseen ja osaamiseen. Niiden saavuttamista voidaan tukea koulutus- ja tutkimuspolitiikan keinoin. Kestävyyden huomioiminen kaiken päätöksenteon, suunnittelun ja budjetoinnin perustana edellyttää uutta ymmärrystä ja osaamista asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon osallistuvilta.

Arene korostaa, että uuden tiedon ja osaamisen tarpeet koskevat myös aikuisväestöä laajasti. Ilman heidän panostaan ei kestävydestä tule uutta normaalia yksilöiden ja yhteisöjen arjessa. Useat ammattikorkeakoulut tarjoavat koulutusohjelmia, joiden ytimessä on kestävä kehityksen edistämisen osaaminen. Heidän lisäksi jokaisella työelämää valmistuvalla asiantuntijalla tulee olla perusymmärrys kestävä kehityksen ja vastuullisuuden merkityksestä työelämässä ja sen edistämisestä omalla toimintatavallaan.

Ammattikorkeakoulujen ja muun koulutusjärjestelmän osalta Arenen pitää tärkeänä ennakoitavissa olevaa ja riittävää rahoitusta, jotta koulutus ja sen kehittäminen tapahtuu laadukkaasti.

YK:n neljännen Hyvä koulutus -tavoitteen tilannekuvasta Arene nostaa esiin sukupuolten väliset oppimiserot. Erot tyttöjen ja poikien oppimistuloksissa ovat kasvamassa, mikä näkyy opintopolkujen eriytyemisessä. Tytöt menevät poikia useammin lukioon ja jatkavat todennäköisemmin korkeakoulutukseen. Tällä eriytymisellä on vaikutusta koko suomalaiseen yhteiskuntaan ja sen väestökehitykseen. Vaikutuksen näkyvät niin syntyvyydessä kuin alueiden eritahtisessa kehittämisessä. Lisäksi Arene kiinnittää huomiota segregatioon koulutusalojen sisällä, mikä heijastaa vahvasti suomalaista työelämää. Tämä liittyy läheisesti sukupuolten tasa-arvoa koskevaan viidenteen tavoitteeseen.

Kestävä, vastuullinen ja hiilineutraali ammattikorkeakoulu -ohjelmaan voi tutustua täällä:

<http://www.arene.fi/julkaisut/raportit/kestava-vastuullinen-ja-hiilineutraali-ammattikorkeakoulu-ammattikorkeakoulujen-kestavan-kehityksen-ja-vastuullisuuden-ohjelma/>

Mervi Vidgrén
puheenjohtaja

Petri Lempinen
toiminnanjohtaja

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry